

STARFSLEYFI

UST202306-401

Þéttbært eldi eldissvína

Stjörnugrís hf.

Melar, Hvalfjarðarsveit (301 Akranesi)

Kt.: 600667-0179

1 ALMENN ÁKVÆÐI

1.1 Rekstraraðili

Starfsleyfi þetta gildir fyrir Stjörnugrís hf. kt. 600667-0179, fyrir þéttbæru eldi eldissvína á landi Mela, Hvalfjarðarsveit. Stjörnugrís hf. er hér eftir nefndur rekstraraðili.

Komi nýr aðili að rekstrinum er hægt að sækja um að starfsleyfið verði fært yfir á hann, án þess að gefið verði út nýtt starfsleyfi. Með umsókninni skulu fylgja gögn sem sýna fram á að rekstraraðilinn hafi tekið við rekstrinum. Verði gerð breyting á nafni rekstraraðila ber honum að tilkynna Umhverfisstofnun slíka breytingu.

Rekstraraðili getur falið verkataka með öll tilskilin opinber leyfi að annast verk fyrir sig. Rekstraraðili ábyrgist þó áfram að ákvæðum starfsleyfisins sé fylgt.

Rekstraraðila ber að uppfylla gildandi lög og reglugerðir og haga starfsemi í samræmi við gildandi skipulagsáætlanir.

1.2 Umfang starfseminnar

Rekstraraðila er heimilt að reka svínabú með stæði fyrir allt að 8.000 eldissvín, þ.e. alisvín frá 30 kg lífþyngd.

1.3 Eftirlit

Umhverfisstofnun hefur eftirlit með starfsemi rekstraraðila í samræmi við XIV. kafla laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og X. kafla reglugerðar nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit.

Tíðni vettvangsheimsóknna við eftirlit skal byggt á áhættumati, sbr. 54. gr. laga nr. 7/1998 og 57. gr. reglugerðar nr. 550/2018. Eftirlit felst í umsýjun með lögbundnum skilum, yfirferð og mati á gögnum. Jafnframt felst eftirlit í yfirferð gagna og reglubundinni skoðun á vettvangi, móttöku athugasemda og fyrirspurna. Eftirlitsaðili tekur saman skýrslur um eftirlit. Skýrslan skal vera gerð aðgengileg á vefsíðu Umhverfisstofnunar, á vefsvæði rekstraraðila, eftir að rekstraraðili hefur fengið tækifæri til að koma að athugasemdum og brugðist hefur verið við þeim. Athugasemdirnar skulu eftir atvikum birtar með skýrslunni.

Fylgi rekstraraðili ekki ákvæðum starfsleyfis, laga og reglugerða á sviði starfseminnar er eftirlitsaðila heimilt að beita úrræðum skv. gr. 1.7 og gildandi lögum og reglugerðum.

Viðbótareftirlit getur farið fram m.a. vegna nýs búnaðar, til rannsóknar á alvarlegum ábendingum vegna umhverfisins, alvarlegum umhverfisslysum, óhöppum og tilvikum þar sem reglum er ekki fylgt eða sérstakra úttekta vegna áætlana sem rekstraraðili hefur gert um úrbætur.

Eftirlitsaðila skal heimill aðgangur til skoðunar og eftirlits, þar á meðal töku sýna og myndatöku, sbr. 62. gr. laga nr. 7/1998.

1.4 Breytingar á rekstri

Rekstraraðili skal veita útgefanda starfsleyfis upplýsingar um fyrirhugaðar breytingar á rekstri með góðum fyrirvara áður en ráðist verður í þær, sbr. 1. mgr. 14. gr. laga nr. 7/1998 og 1. mgr. 13. gr. reglugerðar nr. 550/2018. Á grundvelli þeirra metur stofnunin hvort nauðsynlegt sé að endurskoða starfsleyfið.

Breytingin skal vera í samræmi við matsskylduákvörðun Skipulagsstofnunar eða álit Skipulagsstofnunar um umhverfismat framkvæmdar, sbr. lög nr. 111/2021, um umhverfismat framkvæmda og áætlana, ef við á.

1.5 Gangsetning og stöðvun rekstrar (lokun)

Áætlun skal vera til staðar til bregðast við verði rekstri hætt, tímabundið eða varanlega, eða reksturinn stöðvast óvænt. Annars vegar skal þar fjallað um tímabundna rekstrarstöðvun og hins vegar um varanlega rekstrarstöðvun. Í áætlun skal gera grein fyrir hvað skuli gert við svín á búinu og hvernig gengið skuli frá úrgangi, efnum, útbúnaði, tækjum, rekstrarsvæði, geymum, lögnum og menguðum jarðvegi. Með áætluninni skal gengið út frá því að lágmarka möguleg mengunaráhrif og tryggja að ekki sé skilið eftir á svæðinu hráefni sem tilheyrir rekstrinum.

Rekstrarstöðvun skal tilkynnt eftirlitsaðila með a.m.k. þriggja mánaða fyrirvara eða þegar ákvörðun liggur fyrir. Þá skal tilkynna um það ef reksturinn hefur verið stórlega skertur, þó ekki sé talin þörf á að virkja áætlanirnar. Bilanir og viðhald telst ekki stórlega skertur rekstur. Gera skal Slökkviliði Akraness og Hvalfjarðarsveitar viðvart um stöðvun starfseminnar um leið og eftirlitsaðila. Eftirlitsaðila er heimilt að krefja rekstraraðila um að tímasetja áætlun um frágang ef hann telur þörf á.

Neyðaráætlun skal vera tiltæk ef kemur til óvæntrar stöðvunar á rekstri búsinns. Neyðaráætlunin skal innihalda tillögur um meðhöndlun svína og úrgangs þann tíma sem eldisstöðin er ekki í rekstri og skal endurskoðuð reglulega. Áætlunin skal samþykkt af eftirlitsaðila.

Tilkynna skal eftirlitsaðila án tafar um stöðvun rekstar og ráðstafanir þar að lútandi þannig að taka megí út frágang. Tilkynna skal eftirlitsaðila um gangsetningu ef rekstur hefur legið niðri í meira en mánuð.

1.6 Endurskoðun starfsleyfis

Endurskoða skal starfsleyfið reglulega, sbr. 15. gr. laga nr. 7/1998 og 14. gr. reglugerðar nr. 550/2018. Umhverfisstofnun er heimilt að endurskoða og breyta starfsleyfi áður en gildistími þess er liðinn vegna breyttra forsendna, sbr. 2. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998 og 2. mgr. 5. gr. reglugerðar nr. 550/2018, sbr. einnig 14. og 15. gr. laga nr. 7/1998.

Umhverfisstofnun er skylt, eða eftir atvikum heimilt, að endurskoða starfsleyfið meðal annars í eftirfarandi tilfellum:

- Þegar mengun af völdum stöðvar er slík að nauðsynlegt reynist að endurskoða gildandi viðmiðunarmörk fyrir losun sem tilgreind eru í starfsleyfi eða láta ný viðmiðunarmörk koma fram í leyfinu.

- Þegar nota þarf aðra tækni vegna rekstraröryggis.
- Þegar nauðsynlegt er að fara að nýjum eða endurskoðuðum umhverfisgæðakröfum í samræmi við 11. gr. reglugerðar nr. 550/2018.
- Ef breyting verður á bestu aðgengilegu tækni sem gera það kleift að draga umtalsvert úr losun mengunarefna.
- Ef breytingar verða á lögum eða reglum um mengunarvarnir eða annað sem snertir reksturinn.
- Ef mengun af völdum atvinnurekstrarins er meiri en búist var við þegar leyfið var gefið út.
- Ef vöktun leiðir í ljós að umhverfismarkmið sem sett hafa verið fyrir nærliggjandi vatnshlot á grundvelli laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála nást ekki. Endurskoðun skal tryggja að umhverfismarkmiðum verði náð.
- Ef breyting verður á skipulagi, skv. skipulagslögum nr. 123/2010.

Rekstraraðila er þó ætíð skylt að fara að gildandi lögum og reglugerðum, sbr. gr. 1.1, jafnvel þótt starfsleyfi hafi ekki verið endurskoðað.

Rekstraraðili skal, sé þess óskað af útgefanda starfsleyfis, leggja fram allar upplýsingar sem nauðsynlegar eru til að endurskoða starfsleyfiskilyrðin.

1.7 Valdsvið, viðurlög og þvingunarúrræði

Rekstraraðili skal uppfylla skyldur þær er koma fram í 40. gr. laga nr. 7/1998. Ef frávik verða skal rekstraraðili upplýsa eftirlitsaðila tafarlaust um það og grípa tafarlaust til nauðsynlegra ráðstafana til að tryggja að öllum kröfum vegna starfseminnar sé framfylgt eins fljótt og auðið er.

Fylgi rekstraraðili ekki ákvæðum starfsleyfis, laga og reglugerða á starfssviði sínu, eða fyrirmælum eftirlitsaðila um úrbætur, getur eftirlitsaðili beitt ákvæðum XVII. kafla laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, til að knýja fram úrbætur.

Stofnuninni er m.a. heimilt að veita áminningu og hæfilegan frest til úrbóta, ákveða rekstraraðila dagsektir og stöðva starfsemi eða takmarka hana til bráðabirgða, sé um alvarlega hættu, alvarleg tilvik eða ítrekað brot að ræða eða ef úrbótum er ekki sinnt innan tiltekins frests.

Umhverfisstofnun getur lagt á stjórnvaldssektir sbr. 67. gr. laga nr. 7/1998.

1.8 Upplýsingaréttur almennings

Almenningur á rétt á aðgengi að upplýsingum um starfsleyfi, starfsleyfisumsókn og mengunareftirlit í samræmi lög nr. 7/1998 og reglugerð nr. 550/2018.

Umhverfisstofnun birtir eftirlitsniðurstöður skv. gr. 1.3 og 1.7 opinberlega. Birtingin er á vefsíðu stofnunarinnar eða með öðrum aðgengilegum hætti. Að öðru leyti vísast til upplýsingastefnu stofnunarinnar.

1.9 Umhverfisábyrgð

Rekstraraðili ber ábyrgð á umhverfistjóni eða yfirvofandi hættu á slíku tjóni af völdum atvinnustarfsemi sbr. lög nr. 55/2012 um umhverfisábyrgð, og skal koma í veg fyrir tjón eða bæta úr tjóni ef það hefur orðið og bera kostnað af ráðstöfunum sem af því leiðir skv. lögnum.

Rekstraraðili skal þegar í stað grípa til nauðsynlegra varnarráðstafana vegna yfirvofandi hættu á umhverfistjóni sem rekja má til starfsemi hans. Ef umhverfistjón verður skal rekstraraðili þegar í stað hefja aðgerðir til að takmarka tjón eða afstýra frekara tjóni.

Rekstraraðili skal þegar í stað tilkynna Umhverfisstofnun um umhverfistjón eða yfirvofandi hættu á umhverfistjóni sem rekja má til starfsemi hans og upplýsa um alla þætti sem máli skipta. Jafnframt skal rekstraraðili setja fram og senda Umhverfisstofnun áætlun um úrbætur vegna umhverfistjóns sem þegar er orðið.

2 STARFSHÆTTIR

2.1 Starfshættir og umhverfismarkmið

Rekstraraðili skal beita góðum starfsvenjum¹ og góðum búskaparháttum sem draga sem mest úr því álagi sem starfsemin veldur á umhverfið, þ.m.t. varðandi starfshætti, fóðrun, lykt og alla meðferð úrgangs og förgun svo og að draga úr losun efna út í umhverfið eins og kostur er. Gerðar skulu nauðsynlegar ráðstafanir til þess að koma í veg fyrir mengunaróhöpp og draga úr afleiðingum þeirra. Beita skal bestu aðgengilegu tækni við að takmarka losun frá starfseminni með aðferðum sem samræmast BAT-niðurstöðum fyrir svín, sjá nánar í gr. 3.1.

Rekstraraðili skal setja sér umhverfismarkmið og starfa samkvæmt þeim og skulu þau endurskoðuð á a.m.k. fjögurra ára fresti. Umhverfismarkmiðin skulu liggja fyrir við útgáfu starfsleyfis. Umhverfismarkmiðin skulu vera hluti af umhverfisstjórnunarkerfi rekstraraðila² (sjá gr. 2.5).

Eintak af starfsleyfi þessu skal ávallt vera tiltækt á starfsstöðinni og skulu starfsmenn fá kynningu á ákvæðum starfsleyfis³.

2.2 Samskipti og samráð

Sérstakur fulltrúi rekstraraðila skal vera tengiliður við eftirlitsaðila og ber hann ábyrgð á samskiptum rekstraraðila vegna eftirlits með mengunarvörnum og framkvæmd viðbragðsáætlana. Eftirlitsaðili getur haft samband við fulltrúann utan hefðbundins vinnutíma ef þörf krefur. Tilkynna skal Umhverfisstofnun ef breyting verður á tengilið og/eða tengiliðsupplýsingum.

2.3 Aðstaða til mælinga

Tryggja skal við hönnun mannvirkja að góð aðstaða sé til mælinga og eftirlits með losun samkvæmt starfsleyfi þessu og þeim mæliáætlunum sem starfsleyfið kveður á um.

2.4 Verkstjórn og takmörkun aðgangs

Starfsmenn skulu vera þjálfaðir til að bregðast við mengunaróhöppum og hafa viðeigandi þjálfun á tæki og öryggisbúnað. Tryggja skal kennslu og æfingu í að bregðast við mengunaróhöppum. Tryggja skal að starfsfólk hafi fullnægjandi þekkingu á eitrunarhættu og eiginleikum þeirra efna sem það gæti komist í tæri við og skulu upplýsingar þar að lútandi ávallt vera tiltækar á vinnustað.

Rekstraraðila er skylt að ganga vel um og skal hann halda rekstrarsvæði sínu snyrtilegu og sinna viðhaldi á mannvirkjum og búnaði.⁴ Rekstraraðili skal sýna ýrustu varúð þannig að jarðvegi verði ekki spillt með mengun, sbr. reglugerð nr. 1400/2020 um mengaðan jarðveg.

Eftirlitsaðili getur krafist lagfæringa og viðgerða á lóð, girðingu eða öðrum mannvirkjum og búnaði ef nauðsynlegt þykir til þrifnaðar eða ef ástand þeirra er til lýtis eða hættu fyrir umhverfið.

¹ BAT 2, sbr. gr. 3.1.

² BAT 1, sbr. gr. 3.1.

³ BAT 1 liður 4. a), b) c) og d). Sbr. gr. 3.1.

⁴ BAT 2, sbr. gr. 3.1

Takmarka skal aðgang óviðkomandi að vinnusvæði þannig að almenningi stafi ekki hætta af starfseminni.

2.5 Umhverfisstjórnarkerfi

Rekstraraðili skal vinna eftir umhverfisstjórnunarkerfi⁵. Velja má staðlað umhverfisstjórnunarkerfi, t.d. ÍST EN ISO 14001 eða þátttöku í umhverfismálakerfi ESB sbr. reglugerð nr. 334/2013, um frjálsa þátttöku fyrirtækja og stofnana í umhverfisstjórnunarkerfi bandalagsins (EMAS), eða annað kerfi sem uppfyllir kröfur um umhverfisstjórnunarkerfi í BAT-niðurstöðum.

Umhverfisstjórnunarkerfið skal m.a. fjalla um yfirstjórnun og fela í sér umhverfisstefnu sem kveður á um stöðugar umbætur á verkferlum og útbúnaði, greiningu á regluverki um umhverfismál og það skal ná yfir vöktun á losun og umhverfisvöktun. Umhverfisstjórnunarkerfið skal einnig fela í sér áætlun um hávaða- og lyktarstjórnun sé búist við óþægindatilvikum í viðkvæmum viðtökum og/eða þau verið sönnuð⁶.

Rekstraraðila er heimilt að aðlaga umhverfisstjórnunarkerfið að stærð, umfangi og flækjustigi rekstrarins og þeim umhverfisáhrifum sem hann kann að hafa⁷. Hefja skal vinnu við uppsetningu umhverfisstjórnunarkerfi eigi síðar en sex mánuðum eftir útgáfu þessa starfsleyfis og skal vinnu við uppsetningu lokið innan tveggja ára. Eftirlitsaðili skal upplýstur um stöðu innleiðingar umhverfisstjórnunarkerfisins í eftirlitum. Umhverfisstjórnunarkerfið skal vera aðgengilegt eftirlitsaðila.

2.6 Áhættumat og viðbragðsáætlun vegna hættu á mengun hafs og stranda

Rekstraraðili skal vera með viðbragðsáætlun sem unnin er á grundvelli áhættumats sem að lágmarki felur í sér skilyrði í viðauka I.B í lögum nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda. Þar skal taka á hugsanlegri hættu á bráðamengun og hvenær tilkynna skuli um mengunaróhöpp til Umhverfisstofnunar. Viðbragðsáætlun skal endurskoða a.m.k. á fjögurra ára fresti.

Viðbragðsáætlun skal vera tiltæk starfsmönnum á vinnustað og aðgengileg eftirlitsaðila.

2.7 Viðbrögð og tilkynningar vegna mengunaróhappa

Verði óhapp eða annað atvik sem getur haft í för með sér losun mengandi efna út í umhverfið skal þegar í stað grípa til aðgerða til að koma í veg fyrir útbreiðslu mengunarefna og til að fyrirbyggja að mengun valdi skaða á umhverfinu og heilsu manna. Eftir því sem við á skal fylgja viðbragðsáætlun, sbr. gr. 2.6. Rekstraraðila ber að hreinsa þá mengun sem kann að verða við óhöpp eða önnur atvik, á sinn kostnað.

Rekstraraðili skal fara yfir öll óhöpp og önnur atvik sem geta haft í för með sér losun mengandi efna út í umhverfið og gera ráðstafanir sem miða að því að hindra að sambærileg atvik endurtaki sig. Eftirlitsaðili skal upplýstur um slíkar ráðstafanir.

Ef óhapp verður sem þarfnast tafarlausra aðgerða skal hafa samband við 112 Neyðarlínuna.

Tilkynna skal eftirlitsaðila um mengunaróhapp eins fljótt og mögulegt er. Jafnframt er skal heilbrigðisnefnd upplýst um óhappið. Greina skal eftirlitsaðila frá því ef hætta er talin á neikvæðum afleiðingum fyrir umhverfið og heilsu manna.

Eftirlitsaðila er heimilt ef þörf er á að óska eftir upplýsingum um önnur sérstök atvik í rekstri sem geta haft í för með sér aukna mengun.

⁵ BAT 1, sbr. gr. 3.1

⁶ BAT 1 töluliðir 10 (BAT 9) og 11 (BAT 12), sbr. gr. 3.1

⁷ Heimild til að aðlaga kröfur á þennan hátt kemur fram í BAT 1, sbr. gr. 3.1

2.8 Trygging vegna bráðamengunar

Rekstraraðili skal taka ábyrgðartryggingu eða leggja fram aðra fullnægjandi tryggingu sem Umhverfisstofnun metur gilda, sem jafngildir allt að 1 milljón SDR, sbr. 16. gr. laga nr. 33/2004. Rekstraraðili skal senda Umhverfisstofnun staðfestingu á tryggingunni þegar þess er óskað.

2.9 Breytingar á mælingum

Eftirlitsaðili getur, telji hann ástæðu til, farið fram á tíðari eða aðrar mengunarmælingar eða efnagreiningar en starfsleyfið gerir ráð fyrir eða heimilað að dregið verði úr tíðni mælinga eftir því sem við á.

Ákvörðun um að draga úr tíðni mælinga skal þó ekki tekin nema eitthvert eftirfarandi skilyrða sé fyrir hendi:

- Mælingar hafi sýnt með sannfærandi hætti að mengunarpáttur er óverulegur.
- Mælingum hafi áður verið fjölgað umfram þær sem starfsleyfið tilgreinir.
- Sýnt hafi verið fram á að nota megri aðrar aðferðir en mælingar við að meta mengunina.

3 VARNIR GEGN MENGUN YTRA UMHVERFIS

3.1 Mengunarvarnir

Rekstraraðila ber að uppfylla gildandi lög og reglugerðir á starfssviði sínu og tryggja að starfsemi hans sé rekin í samræmi við meginreglur 38. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir. Rekstraraðili skal tryggja að notuð sé besta aðgengilega tækni (BAT) við mengunarvarnir, sbr. b. lið 38. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir, og nýta vel orku⁸ og vatn⁹. Þegar aðferðum er beitt við mengunarvarnir sem valda því að mengun færist á milli andrúmslofts, vatns og jarðvegs skal halda neikvæðum heildaráhrifum á umhverfið í lágmarki (sambættar mengunarvarnir). Mengun sem getur borist langar leiðir skal haldið í lágmarki.

Besta aðgengilega tækni fyrir þéttbært eldi svína hefur verið skilgreind í „Best Available Techniques (BAT) Reference Document for Intensive Rearing of Poultry or Pigs“, 2017 og BAT-niðurstöðum vegna þéttbærs eldis alifugla eða svína.¹⁰

BAT-niðurstöður eru m.a. aðgengilegar á íslensku á vefsíðu Umhverfisstofnunar.

Númeraðar BAT kröfur og tilvísanir í töflur í meginmálsgreinum í þessu starfsleyfi vísa í þessar framkvæmdarákvarðanir.

Rekstraraðili skal sjá til þess að starfsemin sé ávallt í samræmi við BAT-niðurstöður.

Ef rekstraraðili breytir um valkost um bestu aðgengilegu tækni þá skal hann upplýsa eftirlitsaðila um þær breytingar og hvernig þær samræmast BAT-niðurstöðum.

Ef breytingar verða á viðmiði um bestu aðgengilegu tækni (BAT) skal rekstraraðili senda Umhverfisstofnun, að beiðni stofnunarinnar, tímasetta áætlun sem fjallar um með hvað hætti hann hyggst taka upp hina nýju tækni en rökstyðja annars að honum sé það ekki mögulegt.

⁸ BAT 8, sbr. gr. 3.1

⁹ BAT 5, sbr. gr. 3.1

¹⁰ Framkvæmdarákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2017/302 um að fastsetja niðurstöður um bestu, fánlegu tækni (BAT), samkvæmt tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2010/75/ESB, vegna þéttbærs eldis alifugla eða svína hafa verið innleiddar með reglugerð nr. 935/2018.

HRÁEFNI, ELDSNEYTI OG FRAMLEIÐSLA

3.2 Hráefni og geymslur

Við móttöku hráefna skal gæta að því að hráefnið spillist ekki að óþörfu eða skemmist. Ef nauðsynlegt er að geyma hráefni utandyra skal ganga þannig frá að ekki sé hætta á rykmengun eða annarri dreifingu mengunar, þar með talið í frárennsli.

Rekstraraðila er skylt að ganga þannig frá olíubirgðum, olíuúrgangi, eiturefnum og hættulegum efnum að ekki sé hætta á að þessi efni berist út í umhverfið, sjó, yfirborðsvatn eða grunnvatn. Engin mengandi efni mega leka í jarðveg. Eldsneyti skal geymt þannig að öruggar mengunar-, árekstrar, eld- og slysavarnir séu tryggðar í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 884/2017, um varnir gegn olíumengun frá starfsemi í landi. Þar sem unnið er með olíur skal fráveita eftir því sem kostur er vera lokuð.

Geyma skal dýrahæ í vel lokuðu geymslurými, t.d. lekaheldum gámum, á meðan beðið er eftir að efnið sé flutt af svæðinu. Ekki má geyma aukaafurðir dýra í langtímageymslu utan lóðar án leyfis Umhverfisstofnunar.

3.3 Fóðurgjöf og val á fóðri

Fóðurgjöf og vali á fóðri skal stýrt þannig að myndun úrgangs (næringarefna) sé í lágmarki¹¹, t.d. með fóðursamsetningu og næringaráætlun sem tekur tillit til vaxtarlíkana. Einnig skal við val á fóðri gera ráðstafanir vegna mögulegra áhrifa fóðursamsetningar á lyktarmyndun, t.a.m. prótíninnihald.

Heildarlosun köfnunarefnis (N) og fosfórs (P) skal mæld og/eða metin¹² og skal losun vegna eldissvína ekki vera meiri en 13,0 kg N/stæði/ári¹³ og 5,4 kg P₂O₅/stæði/ári¹⁴.

3.4 Varaafl

Varaafstöðvum sem brenna jarðefnaeldsneyti skal vel við haldið þannig að þær valdi ekki mengun.

3.5 Hávaði

Takmarka skal hávaða frá starfseminni¹⁵. Þess skal gætt að hávaði frá starfseminni valdi ekki ónæði eða óþægindum í nærliggjandi umhverfi.¹⁶ Hávaði við lóðarmörk skal ekki fara yfir tilgreind viðmiðunarmörk fyrir hávaða frá atvinnustarfsemi, sbr. reglugerð nr. 724/2008 um hávaða.

LOFT

3.6 Rykmengun

Rykmengun skal haldið í lágmarki með því að nota þá tækni sem skilgreind er í BAT-niðurstöðum.¹⁷ Varast skal að ryk safnist upp við lofttúður eldishúsa.

Rekstraraðili skal uppfylla kröfur reglugerðar nr. 817/2002 mörk fyrir fallryk úr andrúmslofti við eldishús innan marka byggingarreits skv. deiliskipulagi.

¹¹ BAT 3 og BAT 4, sbr. gr. 3.1

¹² BAT 24, sbr. gr. 3.1

¹³ Tafla 1.1 í BAT 3 sbr. gr. 3.1

¹⁴ Tafla 1.2 í BAT 4 sbr. gr. 3.1

¹⁵ BAT 10, sbr. gr. 3.1

¹⁶ BAT 9, sbr. gr. 3.1

¹⁷ BAT 11, sbr. gr. 3.1

Hönnun nýrra eldishúsa skal vera slík að hægt sé að bæta við lofthreinsunarkerfi til að ná markmiðum losunar dugi aðrar ráðstafanir rekstraraðila ekki til lágmörkunar á losun ryks og/eða lyktar, sbr. gr. 3.7¹⁸.

3.7 Lyktarmengun

Rekstraraðili skal halda lyktarmengun frá búinu í lágmarki. Notast skal við sambland þeirrar tækni sem skilgreind er í BAT-niðurstöðum til að koma í veg fyrir eða lágmarka lyktarmengun og losun ammoníaks.¹⁹ Séu ráðstafanir rekstraraðila til lágmörkunar lyktarmengunar ófullnægjandi að mati Umhverfisstofnunar getur eftirlitsaðili krafist viðbótar einnar eða fleiri tækni við aðgerðir rekstraraðila, t.a.m. lofthreinsikerfi. Gera skal ráðstafanir svo að lykt sem berst frá búinu, valdi ekki óþægindum í næstu byggð og/eða utan jarðamarka Mela. Rekstraraðili skal vera með áætlun um lyktarstjórnun sbr. gr. 2.5.²⁰ Sé búist við lyktaróþægindatilvikum á viðkvæmum viðtökum og/eða þau hafa verið sönnuð skal rekstraraðili vakta reglubundið losun lyktar í andrúmsloft.²¹ Þá skal gæta þess að ryk og lyktarmiklar eða skaðlegar lofttegundir valdi hvorki óþægindum né hættu í nærliggjandi umhverfi. Við byggingu nýrra húsa skal rekstraraðili fara eftir fjarlægðum eldishúsa við mannabústaði, útivistarsvæði, vinnustaði skv. 6. gr. reglugerðar nr. 520/2015 um eldihús alifugla, loðdýra og svína.

Heildarlosun ammoníaks (NH₃) í andrúmsloft skal mæld og/eða metin²² og ekki vera meiri en 2,6 kg NH₃/stæði /ári fyrir eldissvín²³.

VATN

3.8 Frárennsli

Frárennsli skal vera í samræmi við kröfur í reglugerð nr. 798/1999, um fráveitur og skólþ, og þannig að ákvæði reglugerðar nr. 796/1999, um varnir gegn mengun vatns, séu uppfyllt. Frárennsli frá starfsmannaaðstöðu skal leitt í sér hreinsivirki. Meðhöndlun frárennslis frá starfseminni skal vera skv. BAT-niðurstöðum²⁴. Niðurföll í eldisrymum skulu vera lokuð á eldistíma og eru aðeins opnuð þegar lokið er við útmokstur. Við þrif á eldihúsum, skal leiða afrennslisvatn frá þvottaaðstöðu annað hvort í safnkerfi húsdýraáburðar eða í settank og siturlögn.

Ofanvatn, sem ekki kemst í snertingu við húsdýraáburð, þarf ekki að leiða í settank og er heimilt að leiða slíkt vatn framhjá settanki í siturlögn eða í yfirborðsvatn.

Seyru skal tæma reglulega úr rotþróum af aðilum sem hafa til þess starfsleyfi og flytja á móttökustað sem hefur starfsleyfi/tilskilin réttindi til förgunar og/eða meðhöndlunar seyru til endurnýtingar eða förgunar í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 799/1999 um meðhöndlun seyru.

3.9 Meðhöndlun húsdýraáburðar og hauggeymslur

Öll meðhöndlun húsdýraáburðar á búinu, þar með talin geymsla, vinnsla og dreifing hans, skal vera í samræmi við reglugerð nr. 804/1999, um varnir gegn mengun vatns af völdum

¹⁸ BAT 11 c. liður og/eða BAT 13 d. liður, sbr. gr. 3.1

¹⁹ BAT 13, BAT 14, BAT 16, BAT 21 og BAT 30, sbr. gr. 3.1

²⁰ BAT 12 sbr. gr. 3.1

²¹ BAT 26, sbr. gr. 3.1

²² BAT 25 og BAT 28, sbr. gr. 3.1

²³ Tafla 2.1 í BAT 30, sbr. gr. 3.1

²⁴ BAT 6 og BAT 7, sbr. gr. 3.1

köfnunarefnissambanda frá landbúnaði og öðrum atvinnurekstri, og skilyrðum í BAT-niðurstöðum²⁵. Öllum húsdýraáburði skal safnað saman á þann hátt að mengun hljótist ekki af.

Dreifa skal húsdýraáburði skv. skilyrðum í BAT-niðurstöðum²⁶, reglugerð nr. 804/1999 og taka skal einnig mið af starfsreglum um góða búskaparhætti.

Heimilt er að fela þriðja aðila dreifingu húsdýraáburðarins með samningum, enda samþykki sá aðili að fara eftir starfsreglum um góða búskaparhætti. Framsal rekstraraðila til þriðja aðila firrar hann þó ekki ábyrgð á meðhöndlun húsdýraáburðarins, komi í ljós að viðkomandi aðili uppfylli ekki tilskyldar kröfur eða hann meðhöndli húsdýraáburðinn ekki í samræmi við starfsreglur um góða búskaparhætti. Liggja skal fyrir samningur við þá aðila sem taka við húsdýraáburði frá búinu og skal eftirlitsaðili hafa aðgang af þeim samningum.

Á þeim tíma árs sem ekki er hægt að nýta húsdýraáburð beint til áburðar, og honum ekki komið til þriðja aðila til dreifingar, skal hann geymdur í viðurkenndri hauggeymslu sem rúmar a.m.k. 6 mánaða birgðir af húsdýraáburði skv. reglugerð nr. 804/1999 og BAT-niðurstöðum²⁷. Hauggeymsla skal vera þétt og hindra fok húsdýraáburðar eins og kostur. Frárennsli frá hauggeymslu fyrir þurran húsdýraáburð skal leitt í rotþró og siturlögn eftir útfærslu rekstraraðila í samræmi BAT-niðurstöður²⁸. Við losun húsdýraáburðar úr hauggeymslu skal þess gætt að ekki verði mengun frá henni í nærliggjandi ár, læki eða jarðveg utan skilgreinds dreifingarsvæðis húsdýraáburðar.

Húsdýraáburður sem nýttur er til dreifingar á land fellur utan gildissviðs laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs, sbr. b. lið 3. mgr. 2. gr. Húsdýraáburður fellur undir gildissvið reglugerðar nr. 674/2017 um heilbrigðisreglur að því er varðar aukaafurðir úr dýrum og afleiddar afurðir sem ekki eru ætlaðar til manneldis. Ef nauðsynlegt reynist að færa húsdýraáburðinn í brennslu, til urðunar eða notkunar í lífgas- eða myltingarstöð þá skilgreinist húsdýraáburðurinn sem úrgangur og skal meðhöndlaður skv. lögum nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs.

3.10 Lífríki og flokkun vatns

Samkvæmt lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála skulu vatnshlot ná þeim umhverfismarkmiðum sínum sem sett eru fyrir þau. Reksturinn, þ.m.t. meðhöndlun húsdýraáburðar, má ekki valda því að ástandi nærliggjandi vatnshlota hraki. Gæðapættir sem notaðir eru til að meta ástand vatnshlota eru settir fram í reglugerð nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun, og eru útfærðir nánar m.t.t. ástandsflokka í vatnaáætlun.

ÚRGANGUR OG EFNAMEÐHÖNDLUN

3.11 Meðhöndlun úrgangs og spilliefna

Meðferð úrgangs og spilliefna skal fara eftir lögum nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs og reglugerð nr. 803/2023 um meðhöndlun úrgangs auk reglugerðar nr. 806/1999 um spilliefni eftir því sem við á. Fullnýta skal hráefni og stuðla að endurnýtingu og endurvinnslu úrgangs eins og kostur er og þannig skal draga skipulega úr myndun úrgangs.

²⁵ BAT 19, sbr. gr. 3.1

²⁶ BAT 20, BAT 21 og BAT 22, sbr. gr. 3.1

²⁷ BAT 14, BAT 15, BAT 16 og BAT 18, sbr. gr. 3.1

²⁸ BAT 15, sbr. gr. 3.1

Skrá skal spilliefni sem myndast vegna starfseminnar skv. 11. gr. reglugerðar nr. 806/1999 um spilliefni í samræmi við reglugerð nr. 1040/2016 um skrá yfir úrgang og mat á hættulegum eiginleikum úrgangs. Þá skal tryggt að starfsmenn hafi þekkingu á geymslu og meðhöndlun spilliefna og mögulegri hættu sem af þeim getur stafað. Skila skal þeim spilliefnum sem verða til við til viðurkenndrar spilliefnamóttöku. Ávallt skal gæta þess að ekki safnist upp birgðir af spilliefnum.

Förgun úrgangs á athafnasvæði rekstraraðila er óheimil. Úrgang frá búinu, skal flytja reglulega til meðhöndlunar skv. lögum nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs. Þegar úrgangi sem flokkast sem spilliefni er skilað til flutningsaðila eða móttökustöðvar, skal sá sem skilar úrganginum fá afhenta kvittun fyrir skilunum þar sem fram kemur nafn beggja aðila, magn og gerð spilliefnanna ásamt dagsetningu skilanna. Þessar kvittanir skulu aðgengilegar eftirlitsaðila.

3.12 Meindýravarnir

Verði vart við meindýr skal sjá til þess að þau hafist ekki við eða taki sér bólfestu á athafnasvæðum rekstraraðila. Rekstraraðili skal hindra aðgang villtra fugla og spendýra sem sækja að búinu. Staðsetning og aðstaða til haugvinnslu, sbr. gr. 3.8, skal vera varinn eftir fremsta megni til að hindra aðkomu fugls og meindýra með virku meindýraeftirliti. Ávallt skulu þó slíkar ráðstafanir vera í samræmi við lög nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum og lögum nr. 55/2013 um velferð dýra.

3.13 Efnanotkun, öryggisblöð og skiptireglan

Rekstraraðili skal vinna samkvæmt efnalögum nr. 61/2013 og reglugerðum settum samkvæmt þeim sem og öðrum reglugerðum sem gilda um efni og efnablöndur. Við alla efnameðferð skal gæta þess að öryggisblöð séu aðgengileg og uppfærð.

Sé þess kostur skal skipta út efnum eða efnablöndum sem eru talin geta haft í för með sér óæskileg áhrif á heilsu manna eða skaðað umhverfið. Við geymslu og meðhöndlun efna skal takmarka aðgengi og mengunarhættu eins og kostur er. Við mengunaróhöpp skal fylgja viðbragðsáætlun skv. gr. 2.6.

4 INNRA EFTIRLIT OG VÖKTUN

4.1 Skráningar

Rekstraraðili skal hafa eftirlit með rekstrarþáttum sem geta haft í för með sér mengun eða losun efna út í umhverfið. Skrá skal reglulega upplýsingar, t.d. í rekstrarhandbók, um eftirfarandi atriði og skulu skráningar vera aðgengilegar eftirlitsaðila:

- framleiðslumagn á hverjum tíma og afföll,
- fóðurnotkun, fóðurnýting og fóðurgerð,
- vatnsnotkun, raforkunotkun og olíunotkun,
- magn og gerð hreinsiefna og sótthreinsiefna sem notuð eru á búinu,
- dreifingu húsdýraáburðar, dagsetningar, staðsetningu, magn og vindátt,
- þjálfun og reynslu starfsfólks sbr. gr. 2.4,
- viðhald, eftirlit og bilanir í mengunarvarnabúnaði,
- bilanir og óhöpp sem valdið gætu mengun,
- mengunaróhöpp og viðbrögð við þeim,
- prófun og kvörðun tækjabúnaðar,

- teikningar af frárennsli,
- allan úrgang sem verður til í framleiðslunni og meðhöndlun hans,
- magn og gerð efnis sem sent er til endurvinnslu, endurnýtingar eða förgunar,
- magn og gerð efnis sem er sent er til spilliefnamóttöku,
- kvartanir sem rekstraraðila berast vegna starfseminnar,
- niðurstöðum mats og/eða mælinga, skv. gr. 4.2.

4.2 Mælingar og/eða mat

Fullnægjandi aðstaða til losunarmælinga skal vera til staðar. Rekstraraðili skal kosta og ábyrgjast framkvæmd losunarmælinga. Upplýsingar um framkvæmd og niðurstöður mælinga skulu vera aðgengilegar eftirlitsaðila.

Árlega skal mæla og/eða meta losun köfnunarefnis og fosfórs úr húsdýraáburði²⁹ (sbr. gr. 3.3), rykmengun frá eldishúsum³⁰ og losun ammóníaks við eldishús³¹ (sbr. gr. 3.7) skv. BAT-niðurstöðum. Rekstraraðili skal vakta fjölda svína, aðfluttra og fráfluttra, þ. á m. dauð svín, neyslu fódurs, magn húsdýraáburðar sem myndast við reksturinn skv. BAT-niðurstöðum³² og skrá niður, sbr. gr. 4.1.

4.3 Skýrslugjöf

Rekstraraðili skal taka saman ársyfirlit og senda eftirlitsaðila fyrir 1. maí ár hvert fyrir undangengið almanaksár. Í yfirlitinu skulu koma fram niðurstöður mælinga og skráninga, sbr. kröfur í 3., 4. og 5. kafla. Umhverfisstofnun getur fallist á annað fyrirkomulag á þessum skilum, óski rekstraraðili þess. Rekstraraðila er heimilt að vísa til umhverfisupplýsinga ef þar er að finna ofangreinda samantekt.

4.4 Umhverfisupplýsingar

Rekstraraðili skal skila árlega til Umhverfisstofnunar upplýsingum um losun mengandi efna frá starfsstöðinni með rafrænum hætti, skv. 34. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir. Rekstraraðili ber ábyrgð á þeim upplýsingum sem hann skilar til Umhverfisstofnunar.

Heimilt er að skila upplýsingunum sameiginlega auk ársyfirlits sbr. gr. 4.3. Skilafrestir framlengjast þó ekki við það.

5 Umhverfisvöktun

5.1 Vöktunaráætlun

Umhverfisstofnun getur farið fram á við rekstraraðila að hann standi fyrir eða taki þátt í vöktun á helstu umhverfisþáttum í nágrenni búsins eða dreifingarstaða húsdýraáburðar. Slík áætlun skal vera í samræmi við umfang losunar fyrirtækisins í þeim tilgangi að meta það álag á umhverfið sem starfsemin veldur.

²⁹ BAT 24, sbr. gr. 3.1

³⁰ BAT 27 eða BAT 28, sbr. gr. 3.1

³¹ BAT 25 eða BAT 28, sbr. gr. 3.1

³² BAT 29, sbr. gr. 3.1

5.2 Kostnaður

Rekstraraðili skal kosta og ábyrgjast framkvæmd mælinga sem kveðið er á um í starfsleyfi þessu auk vöktunar sbr. gr. 5.1. Umhverfisstofnun getur krafist frekari mælinga ef þörf krefur. Mælingar skulu vera í höndum rekstraraðila eða aðila sem rekstraraðili tilnefnir og Umhverfisstofnun samþykkir.

6 FLOKKUN STARFSEMI OG GJALDSKYLDA

Starfsemin þessi fellur undir b-lið 6.6 í viðauka I laga nr. 7/1998 og b-lið 6.6. í viðauka I reglugerðar nr. 550/2018. Rekstraraðili greiðir Umhverfisstofnun gjald vegna útgáfu starfsleyfisins, eftirlits og beitingu þvingunarúrræða skv. gjaldskrá Umhverfisstofnunar.

7 GILDISTAKA

Starfsleyfi þetta, sem er veitt samkvæmt lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerð nr. 550/2018, um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit, öðlast þegar gildi og gildir til 27. júní 2040.

Starfsemin er ekki heimil án starfsleyfis og rekstraraðila ber að sækja tímanlega um endurnýjun á starfsleyfi ef halda á rekstrinum áfram þegar gildistími leyfisins rennur út.

Ákvörðun Umhverfisstofnunar um útgáfu á starfsleyfinu er kæránleg til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála innan eins mánaðar frá birtingu ákvörðunar Umhverfisstofnunar skv. 1. mgr. 65. gr. laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, sbr. 4. gr. laga nr. 130/2011, um úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála.

Reykjavík, 27. júní 2024

Umhverfisstofnun

Skúli Þórðarson

sviðsstjóri, í umboði forstjóra

Rakel Sæmundsdóttir

sérfræðingur

VIÐAUKI

Yfirlit yfir fresti og skil:

Í eftirfarandi ákvæðum starfsleyfisins eru ákveðin skil tilgreindir:

- Í gr. 2.1 er kveðið á um að rekstraraðili skuli setja sér umhverfismarkmið þau endurskoðuð a.m.k. á fjögurra ára fresti.
- Í gr. 2.5 er kveðið á um að rekstraraðili skuli hefja uppsetningu umhverfisstjórnunarkerfis innan 6 mánaða frá útgáfu starfsleyfisins og skuli uppsetningu þess lokið innan 2 ára.
- Í gr. 4.2 er kveðið á um að mælingar skuli gera einu sinni á ári vegna losunarmarka í gr. 3.3 og 3.7.
- Í gr. 4.3 er kveðið á um að rekstraraðili sendi ársyfirlit til eftirlitsaðila fyrir 1. maí ár hvert.
- Í gr. 4.4 er kveðið á um að rekstraraðili skuli skila umhverfisupplýsingum árlega.

Sé misræmi á milli þessa viðauka og megintexta starfsleyfisins gildir megintextinn.

FYLGISKJAL 1

Greinargerð vegna útgáfu starfsleyfis Stjörnugrís hf., Melum í Hvalfjarðarsveit.

1. Almenn

Stjörnugrís hf. sótti um endurnýjun á starfsleyfi þann 26. júní 2023. Sótt var um leyfi fyrir eldisvínabúi með allt að 8000 stæðum fyrir eldissvín, þ.e. alisvín frá 30 kg lífþyngd.

Starfsleyfi fyrir svínabúið að Melum var upphaflega gefið út árið 1999 af Heilbrigðisnefnd Vesturlands og var svínabúinu síðast gefið út starfsleyfi af Heilbrigðisnefndinni þann 29. júní 2011 sem gilti til 29. júní 2023. Með lögum nr. 66/2017 var lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir breytt og mengunarvarnareftirlit með svínabúinu færð yfir til Umhverfisstofnunar þar sem starfsemin féll undir viðauka 1 við lögin. Með ákvörðun Umhverfisstofnunar dags. 15. ágúst 2023 var starfsleyfi svínabúsins síðan framlengt til 29. júní 2024 á meðan nýtt starfsleyfi væri í vinnslu, sbr. 4. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998.

Umhverfisstofnun auglýsti tillögu að starfsleyfi, sbr. 3. mgr. 7. gr. laga nr. 7/1998 og 8. mgr. 6. gr. reglugerðar nr. 550/2018, á tímabilinu 14. maí 2024 til og með 11. júní 2024. Auglýsingin var birt á vefsíðu Umhverfisstofnunar þann 14. maí 2024. Heimilt var að gera athugasemdir við tillöguna á sama tímabili. Tilkynning um opinbera auglýsingu var send til rekstraraðila, Hvalfjarðarsveit, Heilbrigðiseftirlit Vesturlands og eiganda Melaleitis.

2. Afstaða til mats á umhverfisáhrifum

Svínabúið hefur ekki undirgengst mat á umhverfisáhrifum og þar sem ekki er um að ræða breytingu á framkvæmd þá er leyfisveitingin ekki háð álitum eða niðurstöðu Skipulagsstofnunar um umhverfismat, sbr. lög nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

3. Athugasemdir við auglýsta tillögu

Umsagnir bárust frá tveim aðilum á auglýsingatíma tillögunnar, annars vegar frá umhverfis-, skipulags-, náttúruverndar- og landbúnaðarnefnd Hvalfjarðarsveitar og hins vegar frá landeigendum Melaleitis.

Hér á eftir fylgir úrdráttur úr athugasemdum og viðbrögð Umhverfisstofnunar við þeim athugasemdum er snúa að auglýstri tillögu að starfsleyfi:

- **Umhverfis-, skipulags-, náttúruverndar- og landbúnaðarnefnd Hvalfjarðarsveitar** telur að betur þurfi að gera grein fyrir þeim farvegi sem er fyrir úrgang/seyru frá starfseminni og farvegi fyrir dýrahæ.
 - o Í starfsleyfinu er gert ráð fyrir að öllum húsdýraáburði á sé dreift á jörð hvort sem er á lönd rekstraraðila eða með samningu um dreifingu við þriðja aðila, sbr. gr. 3.9. Dreifi rekstraraðili á sín eigin lönd skal hann halda skrá yfir magn, staðsetningu og dagsetningu dreifingar ásamt vindátt. Samningar við þriðja aðila skulu vera aðgengilegir Umhverfisstofnun. Varðandi dýrahæ frá starfseminni þá hefur Matvælastofnun eftirlit með öllum stigum söfnunar, flutnings, meðferðar, meðhöndlunar, ummyndunar, vinnslu, geymslu, setningar á markað, dreifingar, notkunar

og förgunar að aukaafurðir úr dýrum, sbr. reglugerð nr. 674/2017, um heilbrigðisreglur að því er varðar aukaafurðir úr dýrum og afleiddar afurðir sem ekki eru ætlaðar til mannaeldis.

- **Landeigendur Melaleitis** gera athugasemd við gr. 1.2 og 1.3 þar sem þau telja að í leyfinu þurfi að vera ljóst að reglulegt eftirlit verði með fjölda eldissvína á búinu hverju sinni. Einnig segir að í gr. 1.3 sé vísað til tveggja vettvangsheimsókna en þörf sé á fleiri heimsóknum þar sem miðað við grænt bókahald rekstraraðila séu fleiri en 8.000 grísir þar á hverjum tíma. Landeigendur telja að lágmarks eftirlit verði að teljast að hvert holl af eldisgrísum sé heimsótt a.m.k. einu sinni ef ekki tvisvar á eldistímanum.
 - o Í gr. 1.3 stóð að tímabilið milli tveggja vettvangsheimsókna við eftirlit skal byggja á áhættumati, sbr. 54. gr. laga nr. 7/1998 og 57. gr. reglugerðar nr. 550/2018. Orðalagið hér, sem tekið er upp úr lögnum og reglugerðinni, hefur því valdið misskilning en þessi grein er ekki að kveða á um fjölda vettvangsheimsókna heldur að tíðni þeirra sé ákvörðuð byggð á áhættumati, en samkvæmt fyrrgreindum greinum í lögnum og reglugerðinni skal tímabilið milli tveggja heimsókna byggt á kerfisbundnu mati á umhverfisáhættu viðkomandi starfsemi og skal, fyrir starfsemi samkvæmt viðaukum I og II, ekki vera lengra en eitt ár fyrir starfsemi sem veldur mestri áhættu en þrjú ár fyrir starfsemi sem veldur minnstri áhættu. Til að fyrirbyggja frekari misskilning hefur orðalagi greinarinnar verið breytt.
 - o Umhverfisstofnun telur ekki æskilegt að kveða nánar um tíðni eftirlitsheimsókna í starfsleyfinu þar sem tíðnin á að byggja á áhættumati og getur tíðnin því breyst á starfsleyfistímanum.
 - o Rekstraraðili skal vera með skráningu á framleiðslu sinni og getur eftirlitsaðili farið fram á að fá upplýsingar um fjölda svína telji hann tilefni til að óska eftir þeim upplýsingum. Umhverfisstofnun hefur ekki eftirlit með dýravelferð, en slíkt er á forræði Matvælastofnunar.
- Landeigendur Melaleitis koma með athugasemd um að skýrt þurfi að vera í starfsleyfinu hvernig Umhverfisstofnun fylgist með tilvitnuðum BAT ákvæðum og reglugerð nr. 804/1999 verði fylgt eftir.
 - o Tilvitnuð BAT ákvæði og lög og reglugerðir eru hluti af starfsleyfiskilyrðinum, en fylgni við starfsleyfið, BAT ákvæði og lög og reglugerðir er tekið út í eftirlitsheimsóknum. Umhverfisstofnun telur ekki þörf á að fara nánar í framkvæmd eftirlits í starfsleyfinu. Eftirlitsmenn Umhverfisstofnunar metur hvað er tekið sérstaklega fyrir í hverri eftirlitsheimsókn, byggt á fyrri eftirlitum, kvörtunum sem hafa borist frá síðusta eftirliti og áherslum eftirlitsins það árið. Allar eftirlitsskýrslur eru birtar opinberlega á heimasíðu Umhverfisstofnunar.
- Landeigendur Melaleitis gera athugasemd við ákvæði í 4. mgr. gr. 3.9 þar sem stendur „Hauggeymsla skal vera þétt og hindra fok húsdýraáburðar eins og kostur.“ Farið er fram á að ákvæðinu verði breytt til samræmis við reglugerðina og þar standi: „Hauggeymsla skal vera þétt og lokuð þannig að hvorki fuglar né önnur dýr komist í úrganginn.“

- Í gr. 6.2 í reglugerð nr. 804/1999 segir: „Við gripahús, þ.m.t. loðdýra-, svína- og alifuglabú, skulu vera vandaðar og þéttar hauggeymslur.“ Hvorki í reglugerðinni né BAT er þess getið að hauggeymslur þurfi að vera lokaðar. Umhverfisstofnun túlkar það svo að hauggeymslur eigi að vera þéttar á þann hátt að innihald þeirra geti ekki lekið úr hauggeymslunni og valdið mengun vatns, en markmið reglugerðar nr. 804/1999 er að draga úr og takmarka mengun vatns af völdum köfnunarefnissambanda frá landbúnaði. Í starfsleyfinu er vísað í reglugerðina og BAT en ekki gefin upp ákveðin tækni í BAT til að rekstraraðili hafi möguleika á að gera breytingar á hauggeymslum innan þess ramma sem er heimill þar. Eins og staðan er í dag eru tvær hauggeymslur sem báðar eru í samræmi við BAT annars vegar lokuð hauggeymsla fyrir blauthluta (í samræmi við BAT 16 b1) og hins vegar opin hauggeymsla með náttúrulegri skorpu fyrir svínamykju (í samræmi við BAT 16 b3).
- Landeigendur Melaleitis gera athugasemd um að eftirfarandi setning úr gr. 3.9 eigi ekki rétt á sér því ekki sé að vænta frárennslis frá þéttri hauggeymslu: „Frárennslis frá hauggeymslu skal leitt í rotþró og siturlögn eftir útfærslu rekstraraðila í samræmi við BAT-niðurstöður.“
 - Rétt er að þetta á ekki við um hauggeymslur fyrir húsdýraáburð á fljótandi formi. Samkvæmt BAT 15c er hins vegar heimilt að geyma húsdýraáburð á föstu formi á gegnheilum ógegndræpum gólfum sem búið er frárennsliskerfi og söfnunartanki fyrir afrennslid. Misfarist hefur að taka fram að hér væri átt við hauggeymslur fyrir húsdýraáburð á föstu formi og hefur setningunni í gr. 3.9 nú verið breytt í: „Frárennslis frá hauggeymslu fyrir þurran húsdýraáburð skal leitt í rotþró og siturlögn eftir útfærslu rekstraraðila í samræmi BAT-niðurstöður.“
- Landeigendur Melaleitis leggja til að Umhverfisstofnun fylgist með salmonellu smiti í húsdýraáburði búsins til að honum verði fargað á viðeigandi hátt og í starfsleyfið verði bætt við eftirfarandi setningu vegna þessa: „Við reglubundið eftirlit verða sýni tekin úr skít til að kanna innihald þ.m.t. smitefna s.s. salmonella.
 - Matvælastofnun vaktar salmonellu í svínrækt og afurðum svína samkvæmt reglugerð nr. 1048/2011 um vötkun súna og súnuvalda. Sú vötkun og eftirlit fer fram í samræmi við landsáætlun um varnir og viðbrögð (LÁVV) við salmonellu í svínarækt og afurðum svína³³ sem er aðgengileg á heimasíðu Matvælastofnunar. Meti Matvælastofnun að ástæða væri til að farga smituðum húsdýraáburði frá búin væri það á forræði hennar að koma með tillögur að viðeigandi förgunarleið.
- Landeigendur Melaleitis gera athugasemd um að í gr. 3.9 vanti nauðsynleg ákvæði um dreifingartíma mykju og krefjast þess að eftirfarandi ákvæði verði í starfsleyfinu: „Dreifing á mykju skal fara fram á tímabilinu 15. mars - 1. júní og 1. september - 1. nóvember ár hvert. Tekið skal mið af vindátt við dreifinguna þannig að hún valdi nágrönnum sem minnstum óþægindum. Aldrei skal dreifa áburði á frosna jörð eða gegnblauta. [Umhverfisstofnun] er heimilt að veita

³³ https://www.mast.is/static/files/library/Bodberar/LAVV_Salmonella_svinaraekt_190821_VT.pdf
Síða 16 af 20

undanþágu frá þessu ákvæði ef nauðsyn ber til, þó aldrei lengur en viku í senn og aðeins ef aðstæður eru heppilegar til dreifingar. Undanþáguheimildir gilda aðeins til dreifingar mykja á virkum dögum (mánudaga kl. 7:00- föstudags kl. 14.00).“ Þá vísa landeigendur til þess að í BREF-skýrslu fyrir þaueldi³⁴ séu dæmi um tímatakmarkanir á dreifingu húsdýraáburðar frá ýmsum löndum.

- Rekstraraðili skal fylgja BAT-niðurstöðum vegna þéttbærs eldis alifugla eða svína. Það felur í sér að hann þarf að uppfylla það sem þar kemur fram um dreifingu húsdýraáburðar á land, m.a. hvað varðar tækni til að draga úr losun lyktar vegna dreifingarinnar. Þá er einnig í BAT-niðurstöðunum ákvæði um áætlun um lyktarstjórnun sé búist við eða sönnuð hafa verið lyktaróþægindatilvik á viðkvæmum viðtökum. Slík áætlun ætti meðal annars að fela í sér áætlun um aðgerðir til að koma í veg fyrir eða minnka lykt vegna dreifingar húsdýraáburðar á land. Rekstraraðili skal hafa áætlun um lyktarstjórnun skv. gr. 3.7, en rekstraraðili hefur þegar skilað inn slíkri áætlun þar sem kemur fram að húsdýraáburði verði dreift með slöngubúnaði til að draga úr lykt og uppgufun, ekki verði dreift um helgar og að tekið verði mið af veðurspá og vindátt við dreifingu til að taka tillit til nágranna.
- Markmið reglugerðar nr. 804/1999 er að draga úr og takmarka mengun vatns af völdum köfnunarefnissambanda. Sé dreifing húsdýraáburðar frá Melum óheimil á þeim tíma er hann gæti nýst best eru auknar líkur á útskolun næringarefna í vatnshlot sem liggja að dreifingarsvæðinum.
- Í máli 03010041 þar sem Móar hf. kærðu til ráðuneytisins útgáfu heilbrigðisnefndar Vesturlands á starfsleyfi fyrir alifuglabúa Móa hf. að Hurðabaki var það niðurstaða ráðuneytisins að heilbrigðisnefnd hefði verið heimilt að takmarka dreifingartíma starfsleyfis umfram það sem kemur fram í reglugerð 804/1999. Í máli nr. 10/2008 kærðu landeigendur Melaleitis til úrskurðanefndar brot á starfsleyfi Stjórnugríss hf. á Melum þar sem ábúandi á Belgsholti hafði dreift húsdýraáburði frá Melum á jörð sína dagana 12. og 13. júlí, en samkvæmt þágildandi starfsleyfi Mela var óheimilt að dreifa húsdýraáburði á þessum tíma. Niðurstaða úrskurðarnefndarinnar var að þar sem starfsleyfið væri gefið út á rekstraraðilann Stjórnugrís hf. og hvergi væri að finna ákvæði um að reglur starfsleyfisins gildi um aðra rekstraraðila séu starfsleyfisskilyrðin ekki bindandi fyrir aðra og því hafi dreifing svínaskíts á jörðina Belgsholt ekki verið brot á starfsleyfinu. Í máli nr. 11070080 þar sem landeigendur Melaleitis og Hvalfjarðarsveit kærðu til ráðuneytisins útgáfu heilbrigðisnefndar Vesturlands á starfsleyfi fyrir svínabú Stjórnugríss hf. að Melum túlkaði ráðuneytið 7. gr. reglugerðar nr. 804/1999 á þann hátt að starfsleyfishafi beri ábyrgð á dreifingu áburðar hvort sem um er að ræða dreifingu á eigin lönd eða annarra og því þurfi dreifing áburðar að fara fram á grundvelli starfsleyfisins. Úrskurðaði ráðuneytið því að inn í starfsleyfið ætti að koma ákvæði um samninga um dreifingu húsdýraáburðar á önnur lönd.

³⁴ Best Available Techniques (BAT) Reference Document for Intensive Rearing of Poultry or Pigs, 2017
Síða 17 af 20

- Í gr. 3.9 í starfsleyfinu er ákvæði um að heimilt sé að fela þriðja aðila dreifingu húsdýraáburðar með samningi, samþykki sá aðili að fara eftir starfsreglum um góða búskaparhætti. Umhverfisstofnun telur sig, þrátt fyrir túlkun ráðuneytisins í máli nr. 11070080, ekki geta farið fram á að þriðji aðili fari eftir ákvæðum starfsleyfisins. Umhverfisstofnun telur sig ekki hafa vald til að hafa eftirlit með þriðja aðili eða því hvernig meðferð hans er á húsdýraáburði fengnum frá rekstraraðila. Einnig telur stofnun að eigi þriðji aðili að fara að ákvæðum starfsleyfisins gæti það sett óþarfa takmarkanir á þá þriðju aðila sem ekki væru í nágrenni Mela. Þrátt fyrir að stofnuninni sé heimilt að takmarka dreifingartíma á lönd Mela í samræmi við úrskurði í máli nr. 03010041, myndi það hafa lítið að segja þar sem aðrir nágrennar Melaleitis mættu dreifa húsdýraáburði frá Melum séu engin ákvæði um annað í starfsleyfinu sbr. úrskurð í máli nr. 10/2008.
- Melar, lönd þess og allt íbúðarhúsnæði í nágrenni þess er á skilgreindu landbúnaðarsvæði. Á landbúnaðarsvæði má vænta þess að það finnst lykt af og til vegna dreifingar húsdýraáburðar á heimilum dreifingartíma hans í samræmi við reglugerð nr. 804/1999. Í reglugerðinni eru settar skorður á það magn köfnunarefnis sem má dreifa á hektara, en það takmarkar það að hægt sé að dreifa húsdýraáburði alla daga dreifingartímabilsins. Þá skal einnig skv. 6. gr. reglugerðar nr. 804/1999 taka tillit til nálægrrar starfsemi, íbúðarhúsa og orlofshverfa, m.a. með því að virða fjarðlægðamörk og miða við vindáttir. Samkvæmt gr. 4.1 í starfsleyfinu skal rekstraraðili halda skrá yfir dreifingu húsdýraáburðar og skrá þar dagsetningu, staðsetningu, magn og vindátt við hverja dreifingu. Þessar upplýsingar skulu vera aðgengilegar eftirlitsaðili og getur Umhverfisstofnun fylgst með dreifingu þeirra.
- Varðandi vísun landeiganda í BREF-skýrsluna vill Umhverfisstofnun benda á að þar er um að ræða tímatakmarkanir sem eru sambærilegar við þær takmarkanir í dreifitíma sem koma fram í reglugerð nr. 804/1999. Þær tímatakmarkanir á dreifingu miða við að banna dreifingu húsdýraáburðar á þeim tíma árs sem mestar líkur eru á útskolun næringarefna í vatn.
- Byggt á ofangreindu sér Umhverfisstofnun ekki ástæðu til að setja takmarkanir á dreifingartíma húsdýraáburðar í starfsleyfi Mela þar sem stofnun telur sig hafa nægjanlega góðar heimildir innan starfsleyfisins, byggt á BAT-niðurstöðum og reglugerð nr. 804/1999, til að setja starfsleyfishafa takmarkanir reynist vera mikið lyktarónæði af dreifingu þeirra á húsdýraáburði á lönd Mela.
- Landeigendur Melaleitis koma með athugasemd um að í deiliskipulagsbreytingu fyrir Mela sem tók gildi 21. júlí 2009 sé heimild til að leggja útrás frá haugtanki í sjó fram, en í texta með breytingunni komi fram að dæling á skít í sjó verði jöfn allt árið. Landeigendur fara fram á að Umhverfisstofnun geri grein fyrir því hvernig fylgt sé með útrásinni og hve miklu magni sé dælt um hana.

- Starfsleyfið gerir ekki ráð fyrir heimild til að dæla húsdýraáburði út í sjó. Í gr. 5.2 í reglugerð nr. 804/1999 er lagt bann við losun úrgangs frá búfjárframleiðslu í yfirboðsvatn. Engin heimild er í reglugerð nr. 804/1999 til þess að veita undanþágu frá banni reglugerðarinnar við losun húsdýraáburðar í yfirborðsvatn í starfsleyfi eða í skipulagi. Í nýföllum úrskurði hjá úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála í máli nr. 1/2024 (svínabú að Minni-Vatnsleysu) þar sem fellt var úr gildi fyrirmæli 3. mgr. 10. gr. starfsleyfis svínabús Síldar og fisks ehf., Ákvæði til bráðabirgða, varðandi heimild til tímabundinnar dælingar blauthluta svínamykju í sjó þar sem úrskurðarnefndin taldi skilyrðið ekki í samræmi við reglugerð nr. 804/1999 um varnir gegn mengun vatns af völdum köfnunarefnissambanda frá landbúnaði og öðrum atvinnurekstri. Umhverfisstofnun er því ekki heimilt að veita heimild til dælingar á mykju í sjó.
- Landeigendur Melaleitis telja mikilvægt að tekið sé fram í starfsleyfinu hvernig fylgst er með köfnunarefnisinnihaldi í jarðvegi á svæðum þar sem húsdýraáburð frá búinu sé dreift, þannig að ekki sé farið fyrir viðurkennd viðmið við dreifingu (170 kg N/ha/ári).
 - Samkvæmt gr. 4.2 í starfsleyfinu skal rekstraraðili mæla og/eða meta köfnunarefni í húsdýraáburði árlega. Þá á rekstraraðili einnig að halda skráningu á dreifingu húsdýraáburðar í samræmi við gr. 4.1. Út frá þeim upplýsingum geta eftirlitsaðilar reiknað hvort að dreifing sé í samræmi við viðmið. Umhverfisstofnun telur það fullnægjandi leið til að fylgjast með kröfum um dreifingu og að mælingar á köfnunarefni í jarðvegi bæti ekki neinu við þær upplýsingar.
- Landeigendur Melaleitis gera athugasemd við grunnástandsskýrslu sem birt var með starfsleyfistillögum. Þeir beina því til Umhverfisstofnunar að birta skýringar með niðurstöðunum í auglýsingunni. Þá segja þeir að ekki sé ljóst hvort sýni hafi verið tekin úr grunnvatni þar sem mykja sé borin á uppburkað votlendi á jörð Mela, úr fjörunni eða við hauggeymslur. Þá er einnig bent á að ekki sé ljóst hver vann skýrsluna né hvenær.
 - Umhverfisstofnun þakkar ábendinguna um að dagsetningu og höfund vanta á grunnástandsskýrsluna, en það hafði farið framhjá stofnuninni þar sem hún horfir aðallega til innihalds hennar. Rekstraraðili hefur verið beðin um að bæta úr þessu. Varðandi það að birta skýringar á mæliniðurstöðum í grunnástandsskýrslum þá hefur það ekki verið hefð að Umhverfisstofnun birti skýringar við grunnástandsskýrslur enda eru þær unnar af rekstraraðila eða þriðja aðila fyrir hans hönd. Grunnástandsskýrslum er ætlað að innihald upplýsingar sem eru nauðsynlegar til að ákvarða stöðu jarðvegs- og grunnvatnsmengunar þannig hægt sé að gera magnbundinn samanburð þar starfsemi er hætt. Tvö stig af grunnástandsskýrslum eru til, annars vegar full skýrsla og hins vegar skýrsla þar sem tekin eru fyrstu þrjú skref skýrslunnar. Þegar metið er svo að lítil hætta sé af völdum starfseminnar þarf einungis að gera þessi fyrstu þrjú skref og er þá ekki þörf á mælingum á jarðvegi eða vatni.

Umhverfisstofnun mat það sem svo að í þessu tilfalli væri þetta fullnægjandi skýrsla og ekki væri þörf á frekari mælingum. Rétt er samt að benda á það að rekstraraðili er ábyrgur fyrir allri þeirri mengun jarðvegs og grunnvatns sem kann að finnast á svæðinu nema sýnt sé fram á annað. Umhverfisstofnun bendir á leiðbeiningar sem má finna á heimasíðu stofnunarinnar um grunnástandsskýrslu varðandi frekari upplýsingar³⁵ og leiðbeiningar gefnar út af ESB um grunnástandsskýrslur³⁶.

4. Breytingar frá auglýstri tillögu

Orðalagi gr. 1.3 uppfært til að koma í veg fyrir misskilning varðandi tíðni vettvangsheimsókna í eftirlit.

Gerð var breyting á eftirfarandi setningu í gr. 3.9: „Frárennsli frá hauggeymslu skal leitt í rotþró og siturlögn eftir útfærslu rekstraraðila í samræmi við BAT-niðurstöður.“. Til að gera það skýrar að setningin eigi bara við um hauggeymslur fyrir húsdýraáburð á föstu formi var henni breytt í eftirfarandi: „Frárennsli frá hauggeymslu fyrir þurran húsdýraáburð skal leitt í rotþró og siturlögn eftir útfærslu rekstraraðila í samræmi BAT-niðurstöður.“.

Gerð var breyting á 2. mgr. í gr. 3.8 þar sem því var breytt að ofanvatn skuli ekki leitt í settank yfir í að ofanvatn þurfi ekki að leiða í settank.

Gerðar voru smávægilegar orðalagsbreytingar á gr. 7.

5. Gildistaka

Stofnunin hefur tekið ákvörðun um útgáfu á starfsleyfi fyrir Stjörnugrís hf., Melum í Hvalfjarðarsveit. Umhverfisstofnun sendir starfsleyfið til rekstraraðila eftir ákvörðun um útgáfu og undirskrift.

³⁵<https://ust.is/library/Skrar/Atvinnulif/Mengandi-starfsemi/Lei%C3%B0beiningar%20til%20ums%C3%A6kjanda%20var%C3%B0andi%20ger%C3%B0%20grunnc%C3%A1standssk%C3%Bdrsla.pdf>

³⁶ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0506\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0506(01)&from=EN)